

Фрагмент от картината „Отец Паисий“ на Иван Мърквичка от гърба на банкнотата от 200 лв., емисия 1929 г.

Фон: Елементи от гърба на банкнотата от 2 лв., емисии 1999 г. и 2005 г.

A fragment from the picture 'Father Paisy' by Ivan Mrkvička on the back of the banknote of BGN 200, issue 1929.

Background: Elements from the back of the banknote of BGN 2, issues 1999 and 2005.

Паисий Хилендарски – два златни лева

Златна възпоменателна монета
Емисия на БНБ

Paisy Hilendarski – Two Golden Levs

Golden Commemorative Coin
BNB Issue

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА
БАНКА

BULGARIAN
NATIONAL
BANK

Св. Паусий Хилендарски (1722 – ок. 1773), наричан още Отец Паусий, е народен будител, духовник и светец, автор на „История славянобългарска“ – първото възрожденско произведение на българската историография.

Достоверните сведения за живота му са оскъдни. В житието му, съставено от епископ Пармений, се казва, че е роден в Самоковската епархия „от много благочестиви родители“. По-големият му брат Лаврентий е първо монах, а после игумен на Хилендарския манастир в Света Гора. Другият му брат Вълчо след поклонение на светите места в Палестина „със свои средства обнови и изписа храма „Св. Иван Рилски“ в Хилендарската обител в 1757 г., обнови цялата Зографска обител в 1758 г., а в 1764 г. съгради храм на името на Пречистата Богородица в същата обител.“.

Отец Паусий се отличава „с кротък нрав, както подобава на добрия монах, но [е] изпълнен с огнена ревност за своя български народ в тогавашното му унижение, както и за миналата и бъдещата му слава.“. И той, „презрял суетата на този свят, отрече се от всичко и отиде ... в близката Рилска обител“. Замонашива се на 23-годишна възраст в Хилендарския манастир и решава да напише историята на българския род. „Като прегледа цялата Хилендарска библиотека, той беше изработен по работа в град Сремски Карловци, където също събра, колкото може, после премина от Хилендар в Зограф, където също намери и вписа много нещо в своята книжка“. През 1762 г. Отец Паусий завършва своята „История славянобългарска“ не само „за в полза на българския народ, а за слава и похвала на Господа Исуса Христа“ и тръгва „сам сред българите, носейки я със себе си като скъпоценно съкровище, и давайки я на българските хора да я четат и преписват: в Рилския манастир я преписа монах Никифор, в град Самоков – свещеник Алексей Велкович, в град Котел – йерей Стойко, който овдовя и стана епископ Софроний Врачански, и много други... Къде умря и от каква смърт, остана неизвестно.“.

През 1962 г. Българската православна църква канонизира Отец Паусий за светец и паметта му се чества на 19 юни. А през 2022 г. отбелязваме 300 години от рождението му, 260 години от написването на „История славянобългарска“ и 60 години от неговата канонизация.

Цитатите, използвани в текста, са по Жития на светиите. Синодално издателство, София, 1991 г., под редакцията на Левкийския епископ Пармений и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).

St. Paisy Hilendarski (1722 – c. 1773), also called Father Paisy, was a national enlightener, clergyman and saint, the author of the ‘Slavo-Bulgarian History’: the first work of the Bulgarian Revival historiography.

Reliable information about his life is scarce. In the Life of the Saint, compiled by Bishop Parthenius it is said that he was born in the Samokov diocese ‘of very pious parents’. His elder brother Laurentius was first a monk and later abbot of the Hilandar Monastery at Mount Athos. After a pilgrimage to the holy places in Palestine, his other brother Valcho ‘renovated and painted with his own funds St. Ivan Rilski temple in the Hilandar Monastery in 1757, renovated the whole Zograf monastery in 1758, and in 1764 erected a temple in the name of the Holy Virgin in the same monastery.’

Father Paisy was distinguished by ‘a meek disposition, as befits a good monk, but [was] filled with fiery zeal for his Bulgarian brethren in their humiliation at that time, as well as for their past and future glory.’ And ‘having despised the vanity of this world, he renounced everything and entered (...) the Rila monastery nearby.’ He took holy orders at the age of 23 at the Hilandar Monastery and decided to write the history of the Bulgarian kinship.’ After exploring the Hilandar library, he was sent on a mission to the town of Srem-ski Karlovci where he also gathered as much [information] as he could, then moved from Hilandar to Zograf, where he also found and wrote many things in his book.’ In 1762 Father Paisy completed his ‘Slavo-Bulgarian History’ not only ‘to the benefit of the Bulgarian people, but also to the glory and praise of God Jesus Christ and travelled ‘alone among his Bulgarian brethren, carrying the book with him as a precious treasure, and giving it to the Bulgarian people to read and copy it manually: in the Rila Monastery the book was copied manually by the monk Nicephorus, in the town of Samokov by the priest Alexei Velkovich, in the town of Kotel by the hieromonk Stoyko, who was widowed and became Bishop Sofronii Vrachanski, and many others ... The place and cause of his death remained unknown.’

In 1962, the Bulgarian Orthodox Church canonised Father Paisy as a saint, and his memory is celebrated on 19 June. The year 2022 marks the 300th anniversary of the birth of St. Paisy Hilendarski, 260 years since he wrote the ‘Slavo-Bulgarian History’ and 60 years since his canonisation.

Quotes from Lives of the Saints. Synodal Publishing House, Sofia, 1991, edited by Bishop Parthenius of Leuca and Archimandrite Dr. Athanasii (Bonchev).